



22. Iuga bojo poklicani iti votavat usi

Votanti komuna Tavorjana

Ljudje iz Mažeruol, Drejàn an Tamora muorajo zbrat take administratorje, ki bojo zarjes skarbjet za pomagat svojim vasem, ki so blemmar zanemarjene an od usèh pozabjenè - Zadnje furbarije demokracije kristjane: postavil so "pikete, po stari nevozni cesti, ki peje u Mažeruole, de bi s tjem pokazal skarb za vasi u brjegu

Kar pride človek u vasi, ki ležijo visokò u brjegu nad Skrilami u komunu Tavorjana, lahko sam vidi kakuò težko je zivjenje u tjeh krajih. Cjeste so takuò strašno slabe, de ni muoč voziti po njih z nobednim vozilom; ljudje, ki čejò iti z automobilem u te vasi, morajo dostikrat pustit vozilo kar sred ceste an iti «po nogah» naprej. Tele dni pa je glich u teh krajih dosti movimenta: usak bo zastopiu, de se parpravljajo votacioni za votat nou komunski konsej. Kot znano, vodi tavorjanski komun prefektturni komisar, zaki tam pozim je biu komunski konsej razpuščen zavoj «dimisioni» sindika an večine konsilijske.

De se bližajo votacioni se vidi tud iz tistega, de nekè posebnega obečuvajo, kot nimar pred votacioni. Začel so guarit, de bojo nardil novo cjesto, ki bo povezovala gorske vasi z dolino. Po cjesti, ki peje iz Skril u Mažeruole, so že zapičili «piketè».

Na parvirkat, de na tajšno vižo gajufajo ljudi iz Mažeruol; mažeruolska cesta bi morla bit naleta že od kdaj, že asfaltana bi lahko bla, tarkajkrat so bli naapičeni «piketi». Samo pred votacioni se če pokazat, de imajo namjen nekaj nardit, sobit potlè gre pa usè u pozabo an usè ostane par starem, če nè buj slabo kot prej, zaki norčevanju se pardrži še deluzija.

IZOLIRANE VASI

Usaka zdrava pamet pa da mislit, de iz te stare ceste ne bo ankul muoč nardit nove, zaki je preveč strma an zatuò jo dež razjeda an odnaša iz nje ves pjesak, takuò de zgleda potlè ku'dan presušen potòk. Cjesto bi muorli spejat buj položno, bla bi nekaj buj douga, a bi se z lahkoto vozilo po njej ne samo z avtomobilu, ampà tud korjera ne bi imjela.

ncbenih težau priti u Mažeruole, ki imajo tajšno veliko potrjebo beti povezane z dolino z dneuno autobusno linijo. Sedaj vozi dvakrat na dan korjera do Skril, od tle naprej pa muorajo usi ljudje gorskikh vasi iti «po nogah» več kilometru, de bi parsli damù.

Novi tronk ceste, ki bi se odcepjuo od stare poti par bivši gjavici, bi se muorucepit u novo cesto, ki so jo pred ljeti nardil buj visokò blizu Mažeruol, an bi biudoug malo več kot tri kilometre an zatuò tisto djelo ne bi koštalo tarkaj. Cjesta, ki peje iz Mažeruol u Tamora, je popounoma nevozna, zaki je bla nareta za silo brez podlage (massicciate) an zatuò so se nardile tud pol metra globokè jame. Vas Drejàn pa je popounoma izolirana, zaki je brez ceste an se pride do nje le po ozki an nagobarni stezi.

Devet otrok - 15.000 lir na mjesac

Tud u Tamorah se čuti, de diši po votacionih. Glich pred nekaj dnevi so uzel na djelo nekaj dje lauceu, de bojo posuli nekaj pjeska po tisti jamasti poti. Tuò se vjede ne bo pru nič zaledlo, pru nič pomagalo ljudem, zaki po parvem dežju bo cesta, če jo sploh takuò moremo imenovat, tajšna kot prej. Korlo bi nardit tardno cestno podlago (massicciato) an dobrè «cunette» drugač ne bo nič.

Sevjede bi se muorle ceste tud regularno uzdarževat, posebno u tistih krajih, ki so narbujo podvarženi razjedanju an kjer pada nanje kamanje. Za usè tuole pa bi biu potreban usaj adàn stalno rameščen cjestar, zaki samo odcasna popravila pru nič ne pomagajo. Sedanji skarbni te ceste je ne more zadost u reguli daržat, zaki ne more stalno djelati na njej za 15.000 lir na mjesac an samo s tjem redit devet otrukò.

Mislimo, de so ljudje iz gorskikh vasi končno le zastopili, da se demokristjani djelajo tud telikrat z njimi norca, zaki nove ceste potisti trasi, kjer so piketè napičili, se ne more spejat. Tuò je navadna gojufija, de bi ujel na ta skopac vode od Slovenju, zaki demokristjani, ki stoje dol u Tavorjani, mislico de so ti še nimar tarakaj za luno, de se jih da s parimi piketi ujet. A dosegli so glich nasprutno: ljudem je glich tuò odpario oči. Vjedò, de iz te moke ne bo nobednega kruha, an pru je, de so u pravem cajtu spoznal te spletke. Tavorjanski komun je nimar zanemarjal gorske vasi an jih puščau u pozabi, a telikrat bojo glich slovenske vasi mogle ustvarit novo ozračje, nou ajár, zaki bojo znal votat, zaki bojo votal pravilno an zavestno.

Votal bojo pravilno ne samo za poslat na komun tajšne može, ki so modri, pošteni an široko demokratično razgledani, ampà ki bojo, ponavljamo, tud skarbjet za ekonomsko pozivitev zapuščenih an zanemarjenih gorskikh slovenskih vasi.

Z dogovorom komunske administraci je v Dolnjah so ustavnil zdravniški konzorcij med obema komunoma. Sedež konzorcija je v Prapotnem, konzorcijski zdravnik pa dr. Enrico Rinaldi, ki je sedanji komunski zdravnik. NEPREVIDNOST POVZROČILA SMRT MLADEMU RIBIČU

Zlo tragično je končal svoje življenje 20 letnji Giordano Kodromac iz Kodermacev, kar je lovil ribe v reki Idrijci. Napejò je ramovo žico in jo priključil na električno, da bi takuò z električnim tokom omamil ribe in jih buj lahko ujeu. Par tjem ribarjenju se je sigurno dotaknu nezavarovane žice in ga je ubilo na lice mesta.

Ranki Giordano je paršu pred nekaj tjedni iz Germanije, kjer je biu na djelu, zaki je njegov oče zlo hudo bolan. Za mladim puobom, ki ga je smart iztrgala u cvetu mladosti, žaluje vsa Idrijška dolina.

Srednje

Komunski konsej je sklenu odprjeti kantir djela, de bo sistemu nekatjere komunske ceste, ki so zlo zapuščene. Na konseju so tud diskutirali o progjetu novega azila, ki ga nameravajo u kramkem zgradit v Srednjah. Sedanj je zlo u nezdravih lokalih.

PIL JE NA MESTO VINA KLOROVO KISLINO

Na hitrom so muorli pejati v čedadski špitau našega vaščana 66 ljetnega Evgena Durjava, zaki je popju iz neke botilje precej

klorove kisline, zaki je mislu, de je u njej vino. V špitau so mu oprali želuodac an ga spravili izven nagobarnosti.

Tud naš sindik se je precej hudo ponesreču, kar je šu na «gito» u Avstrijo. V Tolmezzu je u njekšni oštariji, kamor se je šu odzejat, butnu z glavo ob steklena vrata. Namjesto na «gito» je muoru iti u špitau.

Črna

Prejšnjo nedejo smo mijeli u Černeji «sagro od ucôna». Na ta dan, po stari, menda po stuoljetni navadi, no ubijejo anu spečejò ucôna, ki ga je usâ vas anu še forešti, ke no pridejo na sagro. Tuò, ke no inkasirajo, dajo cerkvi za ofer. Ljetos so mijeli kar duà ucôna, dnega so pruodali na ašti, drugega so pa spekli. Ucôna na muore dati, po stari tradiciji, usako ljeto 'dnâ fameja anu itako no pride na turno usako ljeto dnâ, če ne pa fameja uboga, se pa ložijo dvje ali tri ukop. «Sagra od ucôna» na je usako ljeto u drugem borku, ljetos na primer ne bâ u Gorenjem Dobju, kjer na njé mančala še dobrâ lokalna kajpica vina anu zatuò so se domaćini anu forešti zadaržali do pozne ure anu se zvečar urisko uračali ta hiši.

iz prve strani

no z zaslужkom v skrilskem kamolonom pomagali, da se je malo boljše živilo.

Nobeden ni tudi poskrbel, da bi te vasi izšle iz izolirnosti, v kateri živijo vseskozi; ker se nobeden ne interesira so še danes brez dobrih cest in nimajo nikake avtobusne povezave z dolino in mrajo zato pesaciti.

Borba ljudi iz Mažeruol za cesto ni nova, na žalost ima že star datum. Naj omenimo samo en primer iz leta 1912. Takrat so ljudje iz Mažeruol šli kompatno in odočno protestirat v Čedad, da so zahtevali naj se jim zgradi cesta, ki bi povezovala njihovo vas s Tavorjano, kjer so vsi uradi in sedež komuna. V odgovor, ki ga starci ljudje še pomnejo z bridkostjo, so demonstrante pretepli z bici in sablami in več od njih ranili in potolkli.

Že takrat so torej postopali tako nečloveško s temi poštenimi, lojalnimi in delavnimi ljudmi, ko so zahtevali svoje pravice.

Ljudje tega niso pozabili in za to bi morale sedanje oblasti vsaj delno popraviti vse krivice, ki so jih morali Slovenci tavorjanskega komuna trpeti vseskozi v vseh pogledih: socialnem, političnem in humanitarnem. Treba je torej poskrbeti enkrat za vselej, da jim bodo priznane vse pravice, ki jim pritičejo.



KRNICA

Krničenji tele bòt so siti njeimenskih komunskih obeh. Žej od lani sem no jim obečuvajo popravilo ceste, ki vodi iz Konaliča u vas, a še fin donas u njè še majeden posul 'dne lopate pjeska. Takovi ceste to njè več ceste, diventala ne dàan patòk anu ti jude, ke no pridejo z automobilem u našo vas se ne bojo uarnil več k nam, zaki vijac u jim košta maso draga zavoj škode, ke no jo majò par gomah, karoseriji, motorju anu bailestrah.

Zavoj takò velike malomarnosti njemejskega komuna, ke u ne znà drugega, koj ljepo mousti te uboge judi, ke no muorejo plačuvati tasse tej na raunem, so se Krzaničenji ložli dakordo, de bojo nardili dan espst prefekturi an ga fjerimali usi kapi fameje. Če še tuò ne bo pomagalo so parpravjeni priti usi dou u Videm za protestirati pred autoritadi.

Iz Sovodenjske doline

Dne 30. junija je po dougi an mučni boljezni umrù u čedadskem špitau naš vaščan 50 letni Karlo Kromac. Familiji dragega rankega izrekamo naše sožalje.

Provincialna administracija je pred nedaunim razpravljalna o popravilih cestnih mrež u videmski provinci. Ob tej priliki so sklenili, de se bo u kratkem popravila tud cesta, ki peje iz Jeronišča v Matajur. Ta cesta je zlo potrebna popravila, zaki pomladansko deževje jo je vso razrilo, de je kuaž nenucna. Bujoš bi bluo, de bi jo asfaltiral, zaki drugač bi muorli bit nimar djeluci na djelu, de bi jo sprut strojil. U naših krajih pade zlo dosti daževja an zatuò je cesta podvaržena krušenju. Poleg tistega bi asfaltirana cesta privabljalna tud turiste, saj vjemò de hodijo vti zlo radi na Matajur, pa naj si bo tuò pozimi al poljeti.

CHIARIMENTO

Io sottoscritto Direttore del Giornale «Matajur» comunico:

Sul giornale «Matajur» del 15 settembre 1961 nel corso di un articolo dal titolo «Dalla valle di Savogna» si poteva leggere la fra-

se del seguente preciso tenore: «la gente non deve aver più pauza di nessuno: sono passati i tempi in cui il grassone di Ceplatischis dava, in comune, calci e schiaffi alla gente».

Avendo il Sig. Trinco Giuseppe di Ceplatischis, già V. Sindaco e poi Sindaco di Savogna e tuttora membro del Consiglio Comunale, ritenuto di essere stato direttamente offeso dalla riportata frase chiarisco ora che era da me lontanissima l'idea di riferirmi alla sua persona, e che, se malinteso c'è stato, ciò è dipeso soltanto dalla improprietà dei termini da me malauguratamente usati.

Mi dispiace che si sia potuta creare l'incresciosa situazione lamentata dal Sig. Trinco, al quale vanno tutti i miei sentimenti di stima e di considerazione. E nel dimostrarci rammaricato dell'accaduto, desidero ringraziarlo pubblicamente per aver voluto, con spirito di generosa comprensione, rimettere la querela, a suo tempo presentata nei miei confronti. Vojmir Tedoldi

TARVISIO

Val Canale - mt. 750 s/m
Incantevole centro di villeggiatura.
Informazioni: Azienda Autonoma
Soggiorno - Tarvisio - tel. 61135.

ODKRITJA ITALIJANSKIH IN SLOVENSKIH ZNANSTVENIKOV

REZIJA ZLAT RUDNIK ZA NARODOPISNO BLAGO

Sto let je od tega, odkar so začeli znanstveniki iz raznih evropskih držav proučevati narečje Rezijanov in njihovo ljudsko glasbo in razno narodopisno blago. Francosko-polski jezikoslovec in profesor na peterburški univerzi Baudouin de Courtenay je v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja hodil leto za leto v Rezijo in proučeval njihovo govorico. Za njim so se vrstili tudi drugi polski, nemški, italijanski in slovenski znanstveniki.

O tem ne bomo na tem mestu poročali, ker so o rezjanščini na široko pisali že drugi. Zadnjih petdeset let pa se je o Reziji le malo slišalo, saj sta bili vmes dve vojni in so drugi dogodki potisnili v stran drobna dogajanja v osameli reziski dolini. Sodili so, da ni tamkaj kaj več odkrivati, toda celjava slovenskih in italijanskih znanstvenikov, ki se je mudila v Reziji od 9. do 21. letosnjega maja, je odkrila čudovite stvari. Direktor glasbeno narodopisnega Inštituta iz Ljubljane, dr. Valens Vodusek s štirimi člani tega Inštituta ter skupaj z dr. Milkom Maticetom, članom Inštituta za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji za znanost in umetnost v Ljubljani so se dogovorili z direktorjem Centralnega Inštituta za ljudsko glasbo v Rimu (Centro Nazionale Studi di Musica Popolare), prof. Giorgiom Nataleitijem, da ponovno po tolkih desetletjih na temelju najnovješih znanstvenih doganj na področju narodopisa z modernimi tehničnimi pripomočki, ki jih je dala na razpolago italijanska televizija, prouče, kaj je še ostalo ohranjenega od žive tvorbe ljudske besede v Reziji. Vso to odlično italijansko-slovensko družbo znanstvenikov so prisrečno sprejelo oblasti v Reziji.

Slovenski člani te skupne znanstvene odprave so 7. junija v dvorani SAZU v Ljubljani treno in čisto v skopih besedah proučevavcev poročali ožemu krogu ljudi, ki se zanimajo za narodopisje, kakšne presenetljive stvari so odkrili.

Kaj so odkrili?

1. Rezija je ohranila dvoglasno petje v netemperiranih intervalih, to je ne po običajnem sistemu, dvoglasno petje z enim samim ležečim tonom v spodnjem glasu, ki je silno starega izvora, ilirskega, po Nataletiju sega morda nazaj v dobo preindoevropskih ljudstev.

2. Druga plast melodij je v arhajičnem okviru treh tonov pentatonske melodije, ki bi znala odkriti, od kod večglasno petje na alpskem ozemlju.

3. Zanimiva instrumentalna glasba k plesu z violine (cytre) in malega basa (brunkule), ki tudi kaže sorodnost z drugimi pastirskimi ljudstvi v Evropi.

4. Silno so tudi zanimiva besedila k tem pesmim, seveda vsa v čisto slovenskem rezjanskem narečju, ki opevajo naravo, predvsem gore.

5. Nobenemu se niti sanjalo ni, da pojevo v Reziji še dolge, slovenske epske pesmi o kralju Matajaju (Kauč-Kovač, ogrski kralj) o godev pred peklom, o Lepi Vidi, ko pa jih nikjer drugod po Sloveniji ne pojevo vec.

6. Plešejo svoje plese še vsi, še celo mladi šolski otroci, pa tudi pusta spo-

štujejo in imajo svoje pustne običaje.

7. Se si pripovedujejo pravljice in stare zgodbe.

8. Vsa ljudska pripovedna umetnost je še živa in ustvarjalna in nastajajo zmirom nove narodne pesmi, ki jih boljši ljudski pevci sestavljajo po svojem navduhu in postajajo nato spoštna last.

Pesem so snemali na magnetofonski trak in snemali z barvnimi filmi ter z vsemi najmodernejšimi pripo-

močki televizijske tehnike.

Posneli so pesmi in besedila skoro v vseh rezjanskih vaseh: na Bili, v Učji, Liščeh, Osojanah, Njivi, v Ravencu. Izdali bodo skupno publikacijo, potem ko bodo pretresli in skušali razvozlati še nekatere nejasnosti.

Eno pa so oboji ugotovili: Rezija je še neizbrpan zlat rudnik za narodopisno blago, saj to še živi in se zmiraj znova poraja.



Rezjanska folklorna skupina ob prilici nastopa v Gorici

IZ KANALSKE DOUNE

Na zadnji seji provincialnega sveta v Vidmu so med drugim razpravljali tudi o obnovi obratnega dovoljenja sedanje rudniške družbe «Rajbel-Pertusola», ki bo poteklo drugo leto. Nekateri svetovalci so predlagali, naj se izda ta dovolilnica, a pod pogojem, da bo družba uredila v Rajblu tudi topilnico za rudo, ki je nimajo in tako bi mogli zapošliti tudi več delovnih moči. Sedaj, kot znano, posiljajo svinčevo rudo v topilnico v Podkloštru. Predlagali so tudi, naj bosta država in bodoča avtonomna dežela «Furlanija-Julijnska Benečija» zastopani v administraciji in pri dobičku rajbeljskega rudnika po zgledu avtonomne dežele «Val d'Aosta», ki je zastopana v administraciji (Società Nazionale Cognè). To je velik industrijski rudniški in metalurski kompleks).

S tem predlogom so se strinjali demokristiani, socialisti in komunisti, ki liberalci in neofašisti so na sprotopovi. Posebno liberalni zastopnik je branil rajbeljsko družbo pred očitki, da zanemarja tehnični in organizacijski razvoj rudnika.

Boljše pa bi seveda bilo, da bi rudnik prišel v roke dežele, kot je bilo to predlagano prav v teh dneh, ko razpravljajo o sprejetju statuta nove avtonomne dežele «Furlanija-Julijnska Benečija», in do tega bi moralo tudi priti, če upoštevamo, da ima dežela pravico upravljati poleg voda, gozdov, turizma itd. tudi rudnike. Med

to razpravo pa so nekateri poslanci demokristijanske desnice, med njimi tudi Biasutti in Schiratti, podpirali tezo, da naj se izključi iz regionalne kompetence rajbeljski rudnik, čemur pa levo krilo te stranke in socialisti in komunisti nasprotujejo. Upamo, da se nameni demokristijanske desnice ne bodo posrečili, kajti s tem bi bila dejela prikrajšana za eno najboljgatejših industrijskih dejavnosti, ki je še vedno v privatnih rokah, in kar je še slabše, v rokah tujega kapitala. Kot znano je Pertusola francoško-angleška družba, ki ima v Italiji še več drugih rudnikov.

Zato je nujno potrebno, da pridejo rajbeljski rudniki v last dežele, seveda pa bi bilo potrebno, da se postavijo tudi novi industrijski obrati za dokončno predelavo rude, da se na ta način poveča tudi zaposlitev delovne sile in se ne bodo stekali dobički v žepu tujih kapitalistov.



NE ČAKAJTE Z ŽETVIJO in požanite žito prej ku popounoma dozori u klasju, ker drugače boste mlatili prazno slamo. Zadnji čas je, da sejetje činkvantin in ajdo (serežino), ker drugače težku dozorijo do jeseni. Sjerak muorate opokati in osuti prej ku požené cvetje in storže. Če je zastau u rasti in: ima bljedo listje, pomagajte mu z guanom (50 kg solitra ali pa zveplenem kislega amonijaka na hektar).

KUO SE ŠACA ŽIU PEZ OD ŽVINE

Kadár bosta dobil tel numer od «Matajura» u takuin ga shranite.

Laški kupac, kadár bo paršu tuvaš hleu, vas na nabrus vič an vi ki vjedeš boste dost pèza vaša žvina (na pruodi), ga boste prašku kar ona valja.

Za vjedit žu pez edne krave aljenice, uzamite metru (tist ki žnidarca) an zmjerite žvinu od ra-

KRATKE DOMAČE NOVICE

VIZONT. Prejšnji teden ne se užgal hiša našega vaščana Zefa Viganta. Če ne bi paršlò sôbeto ta na pušči dosti judi, bi hiša sigurna zgorjela do tal, itako pa te bô uničene le nekej pujske impreštarije anu zidovi so se ožgali.

RUKIN. 12 letnji Giovanin Rukin je pomagu domaćim par košnji, a med djelom u starmem brjezu mu je spodarsnilo an ubogi puobič je padu u spodaj obstoječi globino. Par padcu si je zlomil nogo an ušafu še več drugih poškodb.

KOSCA. Nenadoma je umrlo naša vaščan Vincenc Brnašan. Zapušča u globoki žalosti očeta, ženo, hčer an sina. Naj mu bo lahka domača zemja, katjero je vse življenje takò skarbnuo ob-

delavu.

DREKA. Z dnem 9. julija so spet odprli stagionalni blok za dvovalstnike par Klobočarjih. Zapri pri bojo spet 31. t.m.

PODBONESEC. Giulio Juretič se je močno urjezu par djelu u desno nogo, zdravit se bo muoru 2 tjdna u čedadskem špitalu.

SV. LENART. Dne 1. julija je pel novo mašo g. Mario Hvalica doma iz Kravarja, sin Alojza Hvalice (Qualizza) in Marije Sibau iz Jesice. Mladi duhovnik izhaja iz zavedne slovenske družine, študiral je v videmske se menišču.

PORČINJ. Nedeljo 1. julija smo imjeli u naši vasi veliko slavlje, zakaj je pel domačin Ivan Dus novo majšo. To je prvi duhovnik, ki izhaja iz naše.

GLAS EMIGRANTA

Pretekli teden so v Rimu na kongresu, ki ga je organizirala ANFE (Associazione Nazionale Famiglie degli Emigranti) diskutirali naj bi se dala italijanskim emigrantom in inozemstvu možnost, da bi imeli dvojno državljanstvo (cittadinanza), če so zaprosili za državljanstvo države, v kateri se nahajajo zaradi dela. Italijanski emigranti so namreč dostikrat primorani odpovedati se svojemu državljanstvu in zaprositi za tujega, če hočejo dosegči ekonomski beneficije in takoavtomatično izgube italijansko državljanstvo. Da si ga zopet pridobe morajo bivati na italijanskem te-

ritoriju najmanj dve leti.

Minatorji imajo hišo brezplačno in možnost, da si kuhači sami. Imajo 18 dni plačnih «ferie» prvo leto dela, 24 plačnih dñih pa po 10 letih dela. Poleg tega imajo razen nedelj in v praznikov še en dan počitka vsakih 15 dni. Zdravniška pomoč je brezplačna, v slučaju bolezni pa prejema na dan od 1.000 do 1.500 podpore.

Minatorji morejo pošiljati družinam v Italijo neomejene vsote denarja.

Na delo sprejemajo le one, ki niso starci več kot 32 in ne manj kot 20 let.

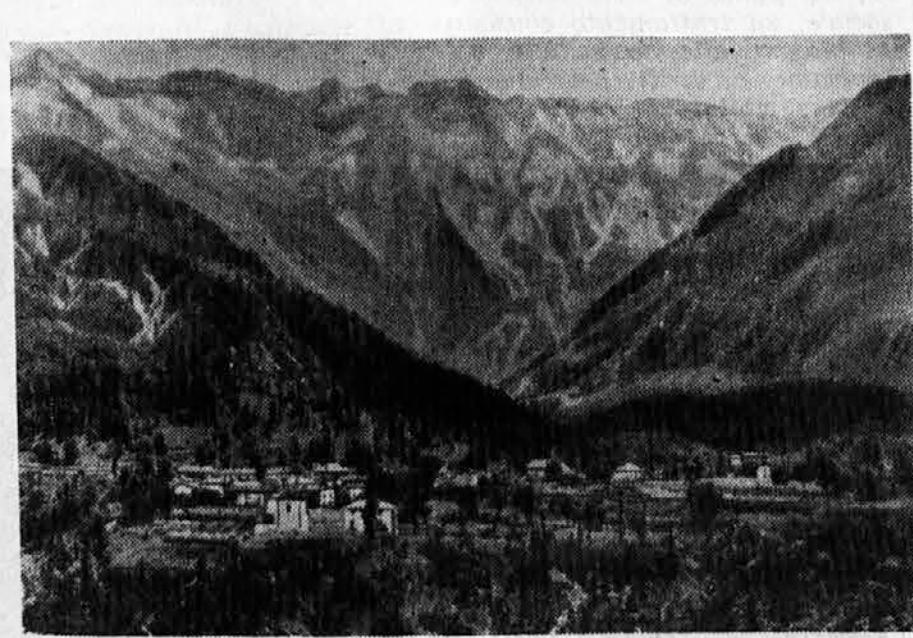


MED RIMOM IN AKRO, glavnim mestom Gane, so vzpostavili redno telekomunikacijsko zvezo.

STOPIL JE V VELJAVO ZAKON, ki prepoveduje reklamo za cigarete in druge tobake izdelke. Odstraniti bodo morali tudi vse ulične reklamne napise in tablice.

32 SMRTNIH ŽRTEV je bilo v enem tednu pri raznih prometnih nesrečah. Cestno-prometne oblasti so v istem času odvzale 193 vozniških dovoljenj.

Med Beogradom in Kairo je vzpostavljena nova letalska zveza, na kateri bodo dvakrat tedensko letala štirimotorna reakcijska letala. Potnikij bodo prispele iz Beograda v Kairo v 2 urah in 55 minutah.



Pogled na prijazno vas Njivo - V ozadju se dvigajo Muzci

POLJEDELSTVO

KROMPIRIŠČE tudi dobro pregledejte, de jih ni napadu krompijevec ali koloradski hrošč (dorfora). Ce ušafate tega škodilca muorate tuò sobit povrediti in špekatoratu od agrikulture.

Zgudnjeni krompir muorate izopati, dokler je krompjerjeuka še

mal

zeleno, posebno, če je pardejek namenjen za sjeme. Parpravite use potrebno za izkopavanje zguodnjega krompirlja: orodje, žakje in kljet. Krompjer za sjeme odberite kar ga kopate od grmu, ki ste jih že prej senjali kot narlješe.

NA VARTU. Ob tjem času muorate zelenjavno dobro zalivati. Preсадite karfjolo, pozno zejè in zeleno, ki ima debelo korenino. Sejte spet korenje za jesen. Čas je tudi de sejetje brokulje, ardeči lindrik, cikorijo in endivijo. Pobrati muorate sjeme peteršilja, zelene (sedano), lidrika in drugih vartnin, de se ne preveč posušijo, ker drugače se zgubi use sjeme. Zavoj tega pobjerajte sjeme zguodaj zjutraj ali kadar je oblačno.

ALLE URNE DOMENICA PROSSIMA

Gli elettori del Comune di Torreano

I paesi di montagna, ed in ispecie Maserolis, Reant e Tamoris, devono farsi rappresentare al Comune da uomini cui stanno veramente a cuore gli interessi dell'intera popolazione purtroppo da sempre trascurata e dimenticata. Gli ultimi espedienti della D. C. per spillare voti: tra questi quello dei "picchetti", sulla vecchia strada di Maserolis.



MAŽERUOLE s svojim karakterističnim placom: na sredini stoji značilen vodnjak, iz katerega curlija ne prenehoma sveža in okusna voda. V ozadju, za grebenom porit z gozdovi, leži mali zaselek Tamore. **MASAROLIS** con la sua caratteristica piazza: al centro una bella fontana sgorga di continuo un'acqua freschissima e saporosa. Sul fondo, oltre il costone, vi è la disagiata borgata di Tamoris.

Si capisce subito che si è in clima elettorale, viaggiando e spesso camminando perché mancano le strade o perché quelle esistenti sono addirittura impraticabili, da queste parti e precisamente nel territorio montano di pertinenza del Comune di Torreano di Cividale, da qualche tempo retto dal solito Commissario Prefettizio a seguito delle dimissioni della maggioranza dei membri del Consiglio comunale, e la cui popolazione è chiamata ad eleggere il nuovo Consiglio comunale il giorno di domenica 22 corrente.

Lo si capisce innanzitutto dal fatto che proprio in questi ultimi giorni si è mandato a «picchettare» il tratto di strada in salita che da Canalutto porta alla frazione di Maserolis.

E' la solita solenne «presa in giro» che precede ogni consultazione elettorale. Si vuol far vedere di affannarsi per fare questo e quello e poi tutto torna come prima, anzi peggio di prima perché alla beffa si aggiunge una nuova delusione.

A parte poi, in questo caso, che la strada che si vorrebbe far credere di sistemare, dal punto di vista tecnico e pratico non può rispondere alle esigenze di un traffico normale, ha bisogno di venire debitamente rettificata eliminando i tratti eccessivamente ripidi, rendendola in tal modo più agevole e pianeggiante, ed eliminando anche le continue e pericolose curve, e ciò al fine di renderla agevolmente percorribile anche alle autocorriere che dovrebbero collegare i paesi del fondovalle con le borgate di montagna.

Ancor meglio sarebbe costruire un nuovo tronco stradale — si tratterebbe di non più di tre chilometri — che partendo dal pedemonte, e più precisamente dalla zona delle ex cave di marna di Canalutto, e seguendo un tracciato più comodo e più pianeggiante, vada a raggiungere e incassarsi nel tratto di strada nuovo costruito qualche anno fa.

Oltre Maserolis, la strada che porta alla borgata di Tamoris (la borgata di Reant è completamente isolata perché priva di qualsiasi raccordo stradale) è proprio impossibile. Infatti a Tamoris a malapena ci si può arrivare ma non con automezzi.

Ebbene anche qui vi è il «segno elettorale». Da giorni, infatti, sono stati ingaggiati degli operai per dare una qualche parvenza di percorribilità alla strada che oltre al pungente pietrame ed agli impressionanti rialzi presentava, a volte, buche profonde

più di mezzo metro. Il che è tutto dire.

Naturalmente anche questa strada va riveduta e in parte corretta senza trascurare una conveniente massicciata che manca del tutto.

Per prima cosa intanto bisognerebbe curare convenientemente la manutenzione almeno di certi tratti più frequentemente soggetti a erosioni e sconvolgimenti ora affidati non alla opera vigilante e continua di uno stradino fisso, ma bensì ad un incaricato, padre di nove figli, che percepisce appena 15 mila lire al mese e con le quali dovrebbe mantenere la sua numerosa famiglia.

Per il momento, tuttavia, noi te-

niamo a far presente il «trucco» a tutti gli elettori di Maserolis, anzi ad aprire loro gli occhi; ed è anche tempo lo facciano una buona volta per cambiare almeno un po' qualcosa e per imprimere un indirizzo nuovo al Comune di Torreano di Cividale rispetto alle esigenze ed alle necessità delle borgate di montagna. Votare quindi bene, votare giusto, con piena coscienza.

Votare bene non solo per mandare al Comune uomini saggi, onesti e di larghe vedute democratiche ma anche, ripetiamo, per favorire, l'avvio alla scita economica delle trascurate borgate abitate da popolazioni di parlata slovena.

Po izčrpnji razpravi je vsedržavni svet odobril dve resoluciji. V prvi, namenjeni deželi Furlanija - Julijska krajina, poudarja, da je treba zagotoviti deželi zdravo finančno podlogo, pravično ureditev vprašanja narodnostnih manjšin, na podlagi ustave, natančnejšo določitev upravne avtonomije za Trst, Gorico, Videm in Pordenon ter sprejetje točnih obveznosti za uresničenje enotnega in organskega načrta gospodarske in družbene obnove v deželi.

Druga resolucija se tiče dežel z normalnim statutom ter pozici-

skrbljeni za nas občini in kulturni razvoj. Šele ko bo zagotovljena Slovencem enakopravnost, bodo odstranjeni vzniki za nezadovoljstvo in trenja ter bodo ustvarjeni pogoji za dobro sožitje. Slovenci, ki lojalno uporabjujejo svoje dolžnosti do države, smejo tudi pričakovati od nje, da lojalno izpolni obljube in obveznosti, ki jih je sprejela do njih.

Osnutek deželnega statuta se ne sklada s temi načeli. Zato se zahvaljujemo italijanskim demokratičnim silam za dosedanje podporo in upamo, da nam bodo tudi v prihodnosti pomagali, da se rešijo ta vprašanja, ter smo prepričani, da bodo s tem prispevali svoj delež k stvari demokracije ter mirnega sožitja prebivavstva v naši deželi.

Per tutta risposta — ed i vecchi lo ricordano ancora con amarezza e disgusto — a Cividale i dimostranti sono stati accolti a nerbate e piattionate e parecchi furono i feriti ed i contusi.

Era questo, già allora, il modo di trattare l'operosa, fedele ed onesta popolazione di Maserolis, Tamoris e Reant?

Ed anche questa è una macchia nera che ha pesato e continua a pesare su coloro che avevano l'obbligo ed il dovere di usare, dal punto di vista umano e sociale, un trattamento consono ai bisogni, alle necessità e, aggiungiamo, ai diritti nei riguardi di quegli abitanti.

Odgovorni urednik: VOJMIRO TEDOLDI
Dovoljenje videmskega Tribunalja n. 47
Tipografia G. Missio - Udine



vaš
čas
pridobi
vso
svojo vrednost!

industria
orologerie speciali
e apparecchi
elettronici

solarisudine



UDINE
Via Chiussaforte, 4
Tel. 54.351 - 2 - 3